

Izjava ob 4 jutraj.

Stano celoletno . . . 180 K
 mesečno 15
 za zased. ozemlje . . . 300
 za inozemstvo . . . 400

Oglaš. za vsak mm višine
 stolpca (58 mm) . . . 2 K
 mali oglaš. do 30 mm
 stolpca (58 mm) . . . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72.

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6.

Telefon št. 35.

Račun kr. pošt. ček. urada
šte. 11.842

Ljubljana, 3. novembra.

Emigranti so bolgarsko politiko zaobrli od izloka na Makedonijo. Tudi v naši državi morejo priti do velike važnosti.

Ta hip najboljše dela za neodrešeno domovino, *kdor se trudi za konsolidacijo države*. Koliko bi bolje stali v svetu in napram Italiji, če bi med nami ne bilo toliko malkontence.

Emigranti in vsi oni, ki čutijo ž njimi, bodo morali leta in leta delati od duše do duše, dokler ne pri pravijo vsega naroda, da nekoč nastopi s poslednjimi sredstvi za naše Primorje. Primorju pa treba pomoči že sedaj. Takih, ki hoče pridobiti to državo, mora biti do skrajnosti previdna, da najboljših ne odbije.

Če se nismo, izvzemši majhne spopade nastale zaradi pretirane občutljivosti in ozkosti, v tem pogledu mogli dosedaj pritožiti, smo zadnji čas doživeli težavno pogrsko katera je v stanu, če hitro ne preneha, prinese neizogledljivo škodo. Eden izmed prvih med begunci se je pridružil stranki, ki ji doslej ni pripadal, ter izjavil, da „edino ta stranka daje po svoji sestavi in svojem programu garancije, da se bo resnično nekaj storilo za naše zasedeno ozemlje“. Ta nepremišljena provokacija ima že svoje posledice, kojim konca se ni videti. S tem je vsem drugim strankam drzno odrečena sposobnost in dobra volja delovati za primorske Slovence.

Ta mož se je pridružil stranki, katera je neškodljiva klerikalcem in socialistem in ki hoče živeti le, da uniči *demokratsko stranko*. Seveda se ji to ne bo posrečilo. Vendar že sama pomoč pri tej nameri je zločin na naši državni konsolidaciji.

Kaj pa je bistvo vseh razporov, ki slabijo našo državo? Pogledite v vojsko, pogledite v ustavno vprašanje, v finančni problem in končno tudi v problem zapadne granice. Na dnu opazite borbo dveh svetov; na eni strani velebrska, na drugi jugoslovenska koncepcija. Vse kar zraven plava, je postransko. Od izida te borbe je odvisna usoda države. En mentalitet predstavljajo radikalci, s svojim Pasikom in njegovo za naše Primorje tako usodno politiko, naši klerikalci so mu privrasci, hrvaški separatisti neprostovoljen pomočnik. Drugi, to je jugoslovenski mentalitet pa reprezentira *demokratska stranka*, ki se bori s separatizmom vseh vrst od Triglava do Bitolja. Če pade *demokratska stranka*, pade tudi *jugoslovensko shvačanje naš države*. Če pade ta stranka in zmaga velebrska misel, potem zastoj pričačujete revanše na zapadu in zastoj upate na to, da kedaj državo in narod pridobite, da se vname za neodrešeno Primorje.

Politiki, ki so dali časa bili v inostranstvu, bi to morali vedeti. Demokratizem je orientacija na zapad, radikalstvo orientacija na vstop. Kdor temu demokratizmu napoveduje boj in pogin, ta *indirektno podpira neodrešeno domovino neprijazno orientacijo države*.

Usodna napaka je bila, da se je za tak boj odločil brez globljega premisleka ugleden begunec. Ni moglo, da bi mu sledili oni, ki resno motrijo razmere v naši državi. Njihova dolžnost je, da nesrečo zaprečijo, predno se še dalje razvije.

Mezdno ribanje pri „Trboveljski družbi“.

Deželna vlada se je danes posvetovala o mezdnem sporu pri „Trboveljski premogokopni družbi“, kjer pogajanja niso uspela. Deželna vlada ni odobrila predlogov delavstva in družbe, temveč sklenila, da, držeč se načela, da se cene premoga ne smejo zvišati, sama da pogajanje novo bazo s predlogi, ki utegnejo dvigniti dohodek delavstvu in produkcijo premoga.

Pred odhodom naših delegatov.

Beograd, 3. novembra. Izv. Predstojatelj ponovna pogajanja z Italijo se pričakuje v tukajšnjih političnih krogih z velikim zanimanjem. a z mnogo manjšim optimizmom kakor prej. Kampanja italijanskega časopisja, ki je vseskozi bojovito, kakor tudi postopanje italijanske plebiscinske delegacije na Koroškem se smatrajo za slaba znamenja za ugoden izid pogajanj. Kljub temu pa naši politiki ne izgubljajo popolne nade na dovoljen izid pogajanj, posebno, ker je naša delegacija pripravljena do mogoče meje popustljivosti, na drugi strani pa je notranji položaj Italije tak, da je v njenem interesu, da se čimprej napravi konec nesigurnemu stanju na obalah Jadranskega morja. Za danes se pričakuje povratek ministra Stojanovića v Beograd. Jutri, pred odhodom naše delegacije pa se bo še vršila seja kronskega sveta, na kateri

se določijo zadnje instrukcije za naše delegate. Kot vojaški ekspert odputuje na pogajanja polkovnik Kalafatović. Vrh tega odputuje z delegacijo tudi večje število uradnikov in novinarjev. Pogajanja bodo trajala, kakor se računa v tukajšnjih političnih krogih, 8 do 10 dni. V zvezi z odhodom naše delegacije v Italijo je predvčerajšnjem prispel v Beograd delegat dalmatinske vlade general Ljuba Milić v važni politični misiji. Bil je takoj sprejet od zunanjega ministra Trumbića.

Beograd, 3. novembra. Izv. Naši delegati odputujejo iz Beograda v petek 5. novembra zvečer z ekspressnim vlakom. Bili bi odpotovali že v četrtek, morajo pa počakati na povratek regenta iz Aten. Regent se je zakasnil, ker je vsled viharja na morju morala njegova ladja pristati in jo nadaljevala vožnjo šele danes.

Dodatna naredba k osemurnemu delavniku.

Beograd, 3. novembra. (Izv.) Ministri svet je podpisal naredbo, ki jo je predložil minister za socialno politiko. Ta minister se poblašča, da za malo črti podaljša delavni čas na 9 ur. — Nadalje je bila podpisana naredba za zavarovanje zoper nozgo.

Naša vojna odškodnina.

Beograd, 3. novembra. Delegat g. M. Bošković je referiral ministrskemu svetu o stanju vojne odškodnine. Ententa vztraja na tem, da dobimo samo 5 odstotkov mesto 6 odstotkov, brez komp. azacij. Od spomladi se to vprašanje ni več ganilo z mesta.

Proti razkosavanju Rusije.

Moskva, 3. novembra. (Brezlično.) Ruska in ukrajinska poverjenika zunanjih zadev sta sporobila v zajedniški noti Angliji, da ne priznavata aneksije Besarabije po Rumuniji s soglašanjem velesil.

Italijanski deficit.

Lugano, 3. novembra. (Izv.) Po rimskih časopisih znaša v Italiji primanjkljaj žita v zadnjih letih znesokih več kakor 1 in pol milijarde lir. V slučaju nadaljnjega padanja italijanske valute je pričakovati še večje izgube.

Zenska vojaška obveznost v Rusiji.

Kopenhagen, 3. novembra. (Izv.) Po poročilih ruskih sovjetskih listov je sovjetska sklenila, da se za komunistično ženske uvede vojaška obveznost.

Po ameriških volitvah.

New York, 3. novembra. (Izv.) Ko je izvedel Harding o svoji izvolitvi, je raz balkona svojega stanovanja gignjen množico nagovoril: „Delal sem vedno z Vami ter se trudil Vam nasproti vedno pošteno ravnati. Če me je usoda do očila za predsednika, želim nasproti vsem narodom lojalno nastopati.“

New York, 3. novembra. (Izv.) Že prve vesti o izidu glasovanja iz različnih delov Zedinjenih držav so dale izidu volitev znak republikanske zmaga. V 28. državah, ki so že prejele voljele za republikanske, je bil izvoljen Harding s povprečno večino z proti 1. Tudi v takozvanih dvomljivih državah, kakor Kansas, je imel Harding vodilno mesto. Južne države so se s precejšnjo gotovostjo odločile za Coxa

Naše zunanjepolitične zveze.

Varsava, 3. novembra. (Izv.) Včeraj zvečer je došel semkaj Take Jonescu v spremstvu številnih francoskih in rumunskih dopisnikov. Na kolodvoru ga je sprejel zunanji minister knez Sapieha. Danes je imel Take Jonescu prve konference s knezom Sapieho. Jutri se začne uradna pogajanja v zadevi poljsko-rumunskih odnosov. Take Jonescu se bo vrnil v petek v Bukarešto, ne da bi se, kakor je bilo prej namerjalo, ustavil v Beogradu. Iz tega se sme že danes sklepati, da bivanje Take Jonescu v Varšavi ne bo od prispevalo k razširjenju „Male antante“, ker se je dosedaj od Take Jonescu propagirana linija Praga-Varsava-Bukarešta-Beograd-Atena zaenkrat spremenila v linijo Pariz-Varsava-Bukarešta, v ožjo združitev Rumunske s Poljsko pod skupno zastombo na Francijo.

Nemški komuniti.

Berlin, 3. novembra. (Izv.) Komunistični kongres je po komaj dnevnevnem zborovanju končan. Med dolgočasne razprave je prinesla nekoliko življenja le vest o porazu Vranglovič čet in novi izjavi Trockega proti buržuaziji. S kongresom je bila v Moskvo poslana brzjavka, ki izraža častitke nemških komunistov in obljubo sveti Moskvi, da ji prisloži sovjetska Nemčija s posebno rdečo armado na pomoč. Resolucija glede produkcije naglašala, da se kontrola ne more vršiti skupno s podjetniki, ampak le proti njim. „Ustaviti je treba izdelovanje vsake municije in orožja, kakor tudi preprečiti vsak prevoz bojnega orožja iz Nemčije in sicer toliko časa, dokler se komunisti ne polaste politične moči“.

Begunci in politična taktika.

Vsi napredni Slovenci smo si edini v tem, da morajo priti takozvani „begunci“, to je v Jugoslaviji živeči rojaki iz zasedenega ozemlja, v prvem izvoljenem jugoslovanskem parlamentu do primerne zastopstva. To je edino uspešno in tudi na zunanaj vidno sredstvo, kako dati zasedenemu ozemlju glas in sedež v domovini, h kateri spada. O vprašanju, kako se to zastopstvo najprej in najboljše doseže, si pa begunci sami niso na jasnem.

V Ljubljani so se v tem vprašanju vršili opetovani razgovori, ki pa niso mogli odpraviti te nejasnosti. Vprašanja namreč od početka niso bila zastavljena pravilno. Tega prijateljskega očitka ne moremo prihraniti onim, ki zastopajo interese beguncev.

Ne dopuščamo nobenega dvoma o tem, da Gorica in Kras niso vprašanja ene stranke, marveč vsega naroda, vseh strank, vseh slojev, vsake posamezne osebe. Sodbi beguncev pa prepuščamo, ali je doslej kaj razlike med zanimanjem ene ali druge stranke zanje, ali ne.

Stojimo v volilni borbi. Begunci *ranotaka*, kakor vsi drugi, ki se jim ne prištevajo. Za begunce pomeni ta volilna borba še nekaj več, nego drugim. Kako naj se naglasi ta več, kako naj pride do izraza v volilni borbi?

Dane so bile razne možnosti. Ena: Begunci nastopijo sklenjeno, se odpovedo vsem strankam, postavijo svoje lastno begunsko ali primorsko ali iredentsko listo. Ali s tem bi se bili postavili istočasno proti vsem strankam, proti stanovskim, razrednim interesom itd. Demokrati bi imeli temu konceptu najmanj ugovarjati, čeprav bi bila dana nevarnost, da bi oddali za to listo svoje glasove izključno le demokrati, dočim bi socialisti in narodni socialisti in seveda vsi klerikalci in komunisti ostali pri svojih strankah, ki so tem ljudem bolj važne, nego takšna begunska lista. Zastopniki beguncev se za to pot niso mogli odločiti, ker so čutili, da bi razen pri demokratih naleteli povsod na odpor.

Druga možnost: Organizacija beguncev stopi v stik z vsemi strankami in sama nominira svoje kandidate, ki bi naj bili sprejeti po eden, dva ali več na sigurna mesta vsake strankine liste. Ta možnost je skoraj še zapeljivejša od prve, toda ne samo bolj komplicirana, marveč najbrže neizvedljiva. Potreben bi bil načelen sporazum strank, potem načelen sporazum glede kandidatov med begunci samimi, končno bi stranka njim prezentirane kandidate tudi morala sprejeti. Glede vsakega poedinca bi bila potrebna pogajanja. To vzame časa. Ta čas je že zamujen. vrhutega ta na prvi pogled zapeljivi koncept ni izvedljiv. Samo poskusite na ta način vsiliti klerikalcem, komunistom, socialistom in narodnim socialistem za kandidate osebe, ki niso „njihovi“, in ki se obvežejo samo za Primorje in nič drugega. Samo poskusite! Edini demokrati bi bili sposobni za takšen eksperiment! Sicer bi prišlo v obeh do slej navedenih možnostih pri izbiri kandidatov med begunci samimi do strankarske opredelitve in oni, ki ostanejo v manjšini, namreč klerikalci, narodni socialisti in komunisti, bi zopet šli svojo pot. — Ta eksperiment so opustili zastopniki beguncev. Potem so v zasebnih razgovorih kolebali okrog raznih nestrankarskih želj, dokler ni nar. ni razvoj sam rešil, vsa ugibanja in napravil, kar je edino izvedljivo in edino politično: *Begunci so se strankarsko opredelili in ranotako kandidati*. To se pravi: Naša iredenta ni postavila svoje liste niti ni za strankarske liste nominirala svojih samo — begun-

postavile svoje strankarske liste, obstoječe iz svojih strankarskih somišljenikov, in na prva mesta takšne somišljenike, ki so obenem begunci in zastopniki iredente. Ali natančneje povedano: Demokrati so postavili za svojega kandidata najodličnejšega tržaškega politika, člana Jugoslovenskega odbora in prejšnjega sežanskega narodnonaprednega državnega poslanca dr. Gustava Gregorina, kmeiška stranka dr. B. Vošnjaka in Ivana Mrmolja, klerikalci nobenega in narodni socialisti dr. Rybafa. — Borba, ki se vrši med strankami, se mora dotikati tudi teh kandidatov. Drugače ni mogoče. *Primorski kandidati, zastopniki jugoslovanske in slovenske iredente, imajo proti sebi vse klerikalce*. To je prva posledica.

Med drugimi strankami tudi obstojajo razlike in se vrši borba. Volilci, tudi begunci, bodo oddajali svoje glasove strankarskim listam, in sicer po presojevanju programa, načel in oseb teh strank. Pri vsaki stranki bodo pa med strankinimi kandidati našli svoje ljudi, bodisi demokrata in člana Jugoslovenskega Odbora Gregorina, bodisi pristasa SKS, in člana istega Odbora Vošnjaka, bodisi Rybara. In če se te stranke med seboj napadajo?

Noben begunec, noben Orličar ali Tržačan ne more reči: Gregorin ali Rybaf, oba sta moja, nobenega ne pustim napadati. Tisti napadi, ki so v političnem boju med strankami v rabi, bodo zadeli i Gregorina i Rybara. Obi si morata dati prekipati obisti od političnih nasprotikov, nikdo med njimi ni *samo begunec*, oba sta strankarja, kandidirata na strankinem programu. In še več: Obi sta v politični borbi. Obi imata pravico, da napadata. In Rybaf n. pr. se je je poslužil. Njegovo oficilno glasilo „Nova pravda“ piše v strankinem uradnem poročilu o shodu zaupnikov, dne 23. oktobra v št. 34 izjavo Rybafvevo, „da edino nar. soc. stranka daje, po svojem sestavu in programu garancije za delo in ista št. njegovega glasila potrjuje, da ta gospod ne kandidira le kot begunec, ampak kot član stranke.“ S tem je n. pr. begunec Rybaf sam nastopil kot strankar. In če želijo nekateri, da bi on ne bil strankar, ampak samo Primorec, — ne samo, da begunska organizacija ni zaključila ničesar sličnega, ampak on bi bil nastopil vkljub takemu sklepu kot strankar, čim bi ne izjavil odkrito in jasno, da ne kandidira kot narodni socialist, marveč kot Tržačan, in da ne odobrava, da se ne identifičira s svojimi najnovejšimi tovariši, da ne odobrava njihovega nepoštenega, bujskaškega, demagoškega obrekovanja, njihovih laži o izvoznih cah, ki so edino orožje tej kliki fanatičnih nesposobnežev in zmedenih kritikastrov. Toda dr. Rybaf ni nikdar izjavil, nasprotno, izjavil se je strankarjem in v volilni borbi morali vsi posledice. Naj njegovi tovariši dokažejo samo desetino obrekovanj glasila Rybafve stranke, mi smo vedno pripravljeni dokazati vsako trohico očitkov, ki jih imamo ne proti Tržačanu Rybafu, pač pa proti Rybafu in dunajskemu državnemu zboru, Rybafu v Parizu, Rybaf v Beogradu in Rybafu v „Novi pravdi“.

Navedli smo ta primer v pomirjenju tistih nestrankarskih-nadstrankarskih-izvenstrankarskih politikov, ki večinoma ne vidijo gozda zaradi premnogo dreves. O veliki večini beguncev samih smo itak prepričani, da so v svojem zdravem razumu že zdavnaj spoznali, kaj je pravo, in da ne ostanejo 28. novembra doma, marveč da oddajo kompaktno svoje glasove za osebo in stranko, ki jim je najbližja in najboljši porok za delo za neosvojenost in za svobodno domovino.

ton Samassa, do leta 1879. veletrgovec Vinko Semig, do leta 1888. veletrgovec Aleksander Dreo, do leta 1895. bankir Josip Luckman, do leta 1918. tiskar Otomar Bamberg, od l. 1920. tovarnar Dragotin Hribar.

Pravila, sestavljena po vzorcu društva Leopoldstädter Sparkassenverein, so bila dokončno potrjena dne 1. marca 1822. in so njih načela še danes v veljavi. Najnižji znesek, ki se je sprejemal v obrestovanje, se je določil na 25 krajcarjev in najvišji na 100 goldinarjev kovane vrednosti. Pozneje pa se je sprejemala vsaka vsota. Obrestna mera za vloge je bila prvotno 4 %. Denar, ki se je vložil, se je vporabljal v zmislu pravil v prvi vrsti za posojila na posestva, deloma pa za posojila na vrednostne papirje in na menice ter končno tudi za nakup pupilarno varnih papirjev. Glavna skrb ravnateljstva je bila, da je moglo redno zadostovati vsaki zahtevi po izplačilu vlog.

Vložno stanje se je dvigalo zelo počasi. Do dne 31. decembra 1820. je vložilo 151 strank 3.801 goldinar, koncem leta 1821. so znašale vloge dvajset tisoč 184 konv. den., leta 1825. 127.179 fl., leta 1842. se je prekoračil šele prvi milijon, leta 1857. pa drugi milijon. Šele od leta 1859. dalje je opaziti hitrejši razvoj. Leta 1875. je leta 1886. na 20.691.464 fl. in leta 1894. na 30.889.814 fl. Najvišje stanje se je doseglo leta 1905. z zneskom 69.690.161 kron. Dances je hranilnih vlog nad 66 milijonov kron.

Več nego 60 let je bila Kranjska hranilnica edina hranilnica v deželi. Šele leta 1882. se je ustanovila Kočevska hranilnica in leta 1887. Mestna hranilnica ljubljanska, potem pa so sledile še druge hranilnice po deželi.

Zunanje politični dogodki in vojne so vedno neugodno vplivali. Tako so mnogo vlog dvignili vlagatelji v letih 1831 1848, 1849, in 1859 in 1866. Največji je bil naval na hranilnico v letih 1908 do 1909, ki se je vzporedil iz političnih vzrokov. Takrat je bilo dvignjenih več nego 20 milijonov kron. Ker je hranilnično vodstvo vedno pazilo na to, da vsem zahtevkom ustreže, se je razburjenje med vlagatelji ob takih prilikah kmalu pogoledilo in se je zaupanje v zavod hitro vrnilo.

Leta 1838. je postala sobica v Gallekovi hiši pretesna, zato je sklenil občni zbor, kupiti in prezidati za uradne svrhe Grošljevo hišo na Poljanski cesti (danes se nahaja tam finančno ravnateljstvo).

Leta 1833. je hranilnica razširila svoj delokrog z ustanovitvijo zastavljalnice, ki je obstojala do leta 1909. Leta 1873. se je osnovala pod okriljem Kranjske hranilnice kreditno društvo, ki se dandanes uspešno deluje v prid trgovcem in obrtnikom. Leta 1889. je bila ustanovljena starostna hranilnica, ki ima namen poslom in tovarniškim

delavcem, stanujočim v ljubljanskem okolišju, nuditi posebne ugodnosti pri obrestovanju. Udeleženci starostne hranilnice dosežejo namreč za svoje vloge do 9 % obresti. Prispevki, ki jih je hranilnica dovolila udeležencem starostne hranilnice, znašajo doslej dvadesedemdeset tisoč kron. Da podkrepiti varčnost zlasti med mladino, je uvedla hranilnica leta 1907. domače hranilniške, ki so se hitro priljubili. Leta 1911. pa so se uvedle nagrade za dolgoslužbe postle, ki so hranilnični vlagatelji.

Leta 1839. je dosegel rezervni zaklad vsoto 38.721 goldinarjev, to je bil dvajseti del (5 %) takratnega vložnega stanja v znesku 769.439 goldinarjev.

Po pravilih je bila tedaj hranilnica upravičena, del čistega dobička uporabljati za dobrodelna darila. Te pravice se je posluževala v vedno rastoči meri in je do sedaj izdala v te svrhe 8 milijonov 761.000 kron.

V začetku so bila seveda darila zelo skromna, tako se je izdalo zanje v letu 1839. samo 300 fl., do konca 50. leta društvenega obdobja, to je do l. 1870. samo 112.000 fl. Mestni reveži, hiralci, revni učenci, razne kulturne naprave (šole, cerkve, gasilna društva itd.) in gospodarski nameni so se upoštevali pri razdeljevanju daril iz letnih dobičkov. Izmed večjih daril naj se imenujejo prispevki za zgradbo otroške bolnice, deželne bolnice, muzejskega poslopja, deželnega (sedaj opernega) gledališča, poštnega poslopja, gledališča v Gradišču (kjer je sedaj dramsko gledališče), Marijanišča, Lichtenturnovega zavoda, poslopja filharmonične družbe, moške in ženske bolnice v Novem mestu, mestne artilerijske vojašnice ljubljanske, za orglje v stolni cerkvi, za okrašenje raznih cerkv, za stavbo zdravilišnega doma na Bledu itd. Največjo vsoto je Kranjska hranilnica porabila za ustanovitev zavetišča za neozdravljive, ki se je leta 1909. otvorilo v lastni stavbi na Stari poti. Za to ustanovo se je podaril v večletnih obdobjih znesek 1.500.000 kron. V zavetšču je nastanjenih in preskrbljenih 50 neozdravljivih bolnikov.

Od leta 1888. dalje je hranilnica s cenejšimi posojili in s prispevki k ustanovnim stroškom pospeševala ustanovitve zadrug, ki so hitro vzcvetele po vsej deželi.

Iste leta se je ustanovilo po nasvetu hranilničnega vodstva društvo za zgradbo delavskih hiš, kateremu je hranilnica z izdatnimi podporami omogočila zgradbo 10 prijaznih hiš, kjer biva v zdravih stanovanjih 81 strank. Leta 1893. je započela hranilnica veliko akcijo za obnovo vinogradov v krškem okraju, ki jih je upoštevala trna us. Hranilnica je dala vinogradnikom na razpolago sadike in jim je plačevala nagrade. Do leta 1899., ko se je ta akcija zaključila, je bilo s pomočjo Kranj-

ske hranilnice več nego 800 vinogradov obnovoanih. Za sadike in za nagrade je porabila hranilnica približno tridesetisoč kron.

V prosiavo svojega 75letnega obdobja je sklenila hranilnica leta 1895. porabiti vsoto 600.000 K za 3% na posojila manjšim kranjskim mestom in trgovcem v svrhu olajšave zgradbe vodovodov in bolnic. Da pomaga hišnim posestnikom, katerih hiše je poškodoval potres, je hranilnično društvo leta 1895 sklenilo, dajati potresna posojila čez dovoljeno mejo pupilarne varnosti in naloziti za primer izgub z t h p soji posebni rezervni zaklad. H an ' n c a j e da je ustvarila več dijaških ustanov za realce, obrtne učence in tehnike ter ustanovo za onemogle vdove in otroče bivših trgovcev in obrtnikov. Vsled zaupanja, ki si ga je pridobila Kranjska hranilnica tekom svojega obstoja, pa ji je izročilo več dobrotnikov premoženje, da ga upravlja in delodolke porablja v dobrodelne svrhe.

Kranjska hranilnica je mnogo pri o mogla, da se je olespalo ljubljansko mesto. V proslavo svoje 50letnice je sklenilo hranilnično društvo zgraditi poslopje za nastanitev realce, ki je še danes ena najlepših stavb v Ljubljani. Leta 1880. se je dozidala uradna palača v novootvorjeni Knafljevi ulici. S to stavbo je dala Kranjska hranilnica izpodbudo, da se je potem v bližini njene palače razvil nov del mesta, ki je Ljubljani v kras. S stavbo svojih hiš in gledališč v Gradišču je omogočila, da se je prej celo ozka ulica brez stroškov za občino razširila in da se je tudi ta zamenarjeni del mesta olespjal. Tudi ob St. Jakobskem mostu je na lastne stroške podrla staro hišo pred vrto, ki spada k njeni Virantovi hiši, in je ogradila ta vrt v lično ograjo. S pristavkom, ki ga je dala hranilnica za zgradbo novega župnišča pri Sv. Jakobu, je končno tudi omogočila razširjenje Rožne ulice na njenem najbolj ozkem mestu. Največjo zaslugo za gospodarstvo prejšnje dežele Kranjske pa si je pridobila Kranjska hranilnica, ko je s svojimi sredstvi financirala zgradbo Dolenjskih železnic. Razen vsote 400.000 K, ki jo je porabila za nakup osnovnih delnic Dolenjskih železnic, je prevzela pod pogoj, zelo ugodnimi za novo železniško podjetje, vse prioritete obveznice, ki jih je izdala delniška družba Dolenjskih železnic, v nominalnem znesku 12 milijonov kron.

Ta dejanja jasno govore in Kranjski hranilnici se mora priznati, da si je stekla za povzdigo naše dežele zelo veliko zaslugo, četudi se je njen sijaj vsled političnih borb v zadnjih desetletjih nekoliko zatemnil.

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc

Samo nekaj dni
kupujem

umetne zobe

po visokih cenah

F. KARNER 398 2-2

Hotel Wilson, Sr. Petra cesta, soba št. 2.

Angleški tečajji. I. del, za začetnike, trikrat na teden po 1½ ure. — II. del, višja stopnja. Po dogovoru. — Pristop in dogovor v petek, dne 5. novembra ob pol šestih za I. del, ob šestih za II. del. — Kraj: Moško učiteljski 5 e, I. nadstropje, soba 25, Resljeva c. Iv. Mulaček. 402 2-2

Gostilna v mestu ali v prometnem kraju na doletu blizu železniške postaje, se vzame takoj v najem. Posredovalci določijo nagrado. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Gostilna“, 406 5-1

Kupimo več vagonov in brezpraznega ogleja za takojšnjo dobavo. Ponudbe z navedbo cen na poštni predal Ljubljana 101. 396 3-3

Na stanovanje in dobro brano se sprejme gospod, ki ima svojo posteljo in odejo. Naslov v upravi „Jutra“. 397 3-2

Gospodična stara 17 let, večja slovenskega in nemškega jezika, ki ima veselje z otroci, išče službo kot vgojiteljica pri boljši družini. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“. 394 5-4

Nova partija gonilnih jermenov
došla. 151 14
Dobavlja: „Drava“, lesna trgovska in industrijska delniška družba Maribor.

Naročajte dnevnik „Jutra“!

Angleška sekcija plebiscitne komisije v Celovcu

prodaja

7 osebnih avtomobilov, 8 motornih
koles in 2 tovorna avtomobila

in sicer:

2 ilmuzine tipa Talbot-Darracq, 16 HP., modre barve, z 6 sedeži, samopogonom, električnimi svetilkami, nikljastim okovom, širokimi kolesi, kompletnim orodjem, garnituro na kolesih, kakor nove, stalno v porabi.

2 odprta voza, tipa Talbot-Darracq, 16 HP., s 5 sedeži, samopogonom, električnimi svetilkami, niklastim okovom, modro barvana, z orodjem in kompletno garnituro koles, v izvrstnem stanju.

8 motornih koles, tipa Triumph, 3½ HP., z orodjem, ozkimi kolesi in ventili, v dobrem stanju.

Zračne cevi in plašče, ki spadajo k tipu Fiat, model 2. 15 do 20 HP., k tipu Fiat tovarni avto model 15 Ter., 25 HP. ter k tipu Talbot-Darracq, 16 HP., kakor tudi posamezne dele, spadajoče k navedenim tipom.

3 odprte potovalne avtomobile tip Fiat 2, 15 do 20 HP., 1 sivo, 1 zeleno, 1 belo barvan, v izvrstnem stanju, kompletne, s Fiat električnimi svetilkami, cevmi in plašči, ognjevarstveno pripravo, orodjem, stekleno ploščo proti vetru, streho itd.

2 tovorna avtomobila tip Fiat 15 Ter., 35 HP., kompletne, s platneno streho, ozkimi kolesi, ognjevarstveno pripravo, generatorjem, svetilkami, orodjem itd. v izvrstnem stanju. 392 7-5

Avtomobili in motorna kolesa se lahko upogleda o v četrtek, petek in soboto, dne 4., 5. in 6. novembra. Oferti za ta vozila se zaključijo v torek 9. novembra. Po 9. novembru vložene ponudbe se ne bodo upoštevale. Ponudbe se morajo glasiiti samo v angleških funtih (sterlingih) ali francoskih frankih.

Zopet pričnemo

prodajati po

trpežno češko volneno

vsako sredo in soboto brezkonkurenčnih cenah sukno
in drugo manufakturno blago.

Po pošti razpošiljamo vsak dan. Zahtevajte cenik! Podjetje tkanin „Hermes“, Brata Vokač v Ljubljani, Selenburgova ulica 5, prvo nadstropje, nasproti pošta. 407 8-1

Avto-

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika 213 8-4
garaža in delavnica

J. GOREC

Liubljana
Gospodarska cesta 14
Vegova ulica št. 8.